

ÅRSBUDGET 2020

for Lysabild Sogns Menighedsråd

i Sønderborg Provsti

i Sønderborg Kommune

Myndighedskode 8997

CVR-nr. 52904412

Budget 2020 indeholder følgende:

Målsætning, særlige indsatsområder samt supplerende forklaringer

Årsbudget i hovedtal

Årsbudget fordelt på formål

Målsætninger for hele valgperioden, der indgår i dette års budget

Lysabild Menighedsråd ønsker, at skabe de bedste betingelser for forkyndelsen af evangeliet i de bedste kirkelige rammer, samt at fremme kontakten til sognets beboere. Derudover ønsker man, at genoptage de musikalske aktiviteter i kirken, som i et par år, har været reduceret, pga. negative frie midler. Menighedsrådet arbejder hårdt på at få vendt de negative frie midler til positive og håber at dette snart lykkes.

Særlige indsatsområder (jf. merudgiftsønsker m.v.)

Supplerende forklaringer til budgettet

Lysabild Kirke har i budget 2020 fået tildelt ca. kr. 120.000 mindre i foreløbig ligning til drift, dette har vanskeliggjort budgetlægningen. Man har, i Menighedsrådet, gjort en stor indsats for at lave et så realistisk budget som muligt. Efterfølgende har PU bevilliget kr. 57.543 i forhøjelse af driftsrammen. I det foreløbige budget 2020 havde Lysabild Menighedsråd en forventning om en lejeindtægt på kr. 30.000,00 på Præstegården, . Denne aftale bliver desværre ikke til noget. Dette bevirker, at Lysabild Menighedsråd kommer ud med et underskud på kr. 30.000 (efter brug af kr.66.092 af de frie midler til at dække først antaget underskud). Menighedsrådet vil starte forfra mht. drøftelse af hvordan man kan få en husleje-indtægt på Præstegården.

	Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017
1 Ligningsbeløb til drift	1.470.407	1.479.046	1.528.802,14	1.343.332,00
Driftsudgifter i alt	-1.566.499	-1.477.009	-1.598.535,97	-1.591.985,32
2 Kirkebygning og sognegård	-120.100	-142.500	-233.132,53	-274.288,46
2 Indtægter	0	0	0,00	0,00
2 Udgifter, løn	0	0	0,00	0,00
2 Udgifter, øvrige drift	-120.100	-142.500	-233.132,53	-274.288,46
3 Kirkelige aktiviteter	-572.105	-588.770	-541.598,99	-535.136,63
3 Indtægter	0	0	5.043,17	5.919,20
3 Udgifter, løn	-419.505	-425.270	-393.919,20	-382.201,93
3 Udgifter, øvrige drift	-152.600	-163.500	-152.722,96	-158.853,90
4 Kirkegård	-515.569	-492.938	-565.743,66	-525.062,45
4 Indtægter	197.186	170.629	200.779,98	202.933,08
4 Udgifter, løn	-492.755	-447.000	-486.861,66	-408.521,89
4 Udgifter, øvrige drift	-220.000	-216.567	-279.661,98	-319.473,64
5 Præstebolig mv.	-210.040	-114.900	-122.290,54	-66.969,39
5 Indtægter	125.000	125.000	126.320,00	170.920,00
5 Udgifter, løn	-154.040	-146.200	-145.393,92	-126.520,86
5 Udgifter, øvrige drift	-181.000	-93.700	-103.216,62	-111.368,53
6 Administration og fællesudgifter	-150.484	-139.700	-141.891,07	-172.109,92
6 Indtægter	0	0	0,00	0,00
6 Udgifter, løn	-29.000	-28.200	-31.319,33	-17.845,81
6 Udgifter, øvrige drift	-121.484	-111.500	-110.571,74	-154.264,11
7 Finansielle poster	1.799	1.799	6.120,82	-18.418,47
A Resultat af drift	-96.092	2.037	-69.733,83	-248.653,32
Forbrug af frie midler (jf. bilag 1)	66.092	0		
Resultat af drift inklusiv forbrug af frie midler	-30.000	2.037		

ANLÆGSBEVILLINGER

8 Anlægsramme				
Kirkebygning og sognegård ((80)+(81)+(82))	0	0	-50.000,00	-100.000,00
Kirkegård ((83)+(84))	0	0	-1.630,42	0,00
Ligningsbeløb til anlæg ((92)+(93))	3.757.050	0	30.000,00	150.000,00
Præstebolig mv. ((85)+(86)+(87)+(88))	-3.757.050	0	-82.175,94	-56.440,00
Renteindtægter af anlægsopsparing (90)	0	0	0,00	0,00
Salg af anlæg (91)	0	0	0,00	0,00
B Resultat af anlæg	0	0	-103.806,36	-6.440,00
C Årets resultat	-96.092	2.037	-173.540,19	-255.093
E Heraf til balanceposter (=C-A)	0	0		
+ Forbrug af frie midler konverteret til anlæg	0	0		
+ Forbrug af kirkekassens "salg af anlæg m.v."	0	0		
+ Forbrug af videreførte anlægsmidler tidl. år	0	0		
+ Forbrug af eksisterende opsparing	0	0		
Ligningsmidler til afdrag på lån	0	0		
Ligningsmidler til anlægsopsparing	0	0		
+ Nye lån	0	0		
Oplagt i stiftet "salg af anlæg m.v."	0	0		
Overf. til kirkekasse "salg af anlæg m.v."	0	0		
Renteindtægter af anlægsopsparing	0	0		
F Balanceposter (anlæg)	0	0		
G Sum (=E+F)	0	0		

Tallene i parantes henviser til den 2-cifrede formålsskonto, som posten vedrører. Budgettes formålsskonti fremgår af de efterfølger

Formål

Indtægter

1 Fælles indtægter i alt

- 10 Ligningsbeløb til drift
- 11 Tillægsbevilling fra 5% midlerne
- 12 Generelt tilskud fra fællesfonden
- I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
1.470.407	1.479.046	1.434.699,00	1.343.332,00	1.470.407	0	0
0	0	94.103,14	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
1.470.407	1.479.046	1.528.802,14	1.343.332,00	1.470.407	0	0

Driftsudgifter

2 Kirkebygning og sognegård

- 20 Fælles formål
- 21 Kirkebygning
- 22 Inventar, kirke (herunder orgel og klokker)
- 23 Sognegård
- 24 Kirkekontor (uden for kirke og sognegård)
- 25 Tjenstlige lokaler i præstegård
- I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-115.600	-136.000	-225.467,03	-266.803,21	0	0	-115.600
-4.500	-6.500	-7.665,50	-7.485,25	0	0	-4.500
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-120.100	-142.500	-233.132,53	-274.288,46	0	0	-120.100

3 Kirkelige aktiviteter

- 30 Fælles formål
- 31 Gudstjeneste og kirkelige handlinger
- 32 Kirkelig undervisning
- 33 Diakonal virksomhed
- 34 Kommunikation
- 35 Kirkekor
- 36 Kirkekoncerter
- 37 Foredrags- og mødevirksomhed
- 39 Kontingent til DSUK
- I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-406.525	-413.150	-407.186,30	-381.170,53	0	-368.825	-37.700
-11.300	-13.000	-12.354,61	-12.402,62	0	0	-11.300
-14.000	-21.500	-12.573,71	-21.045,56	0	0	-14.000
-109.600	-107.550	-101.889,73	-103.087,06	0	-26.500	-83.100
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-23.800	-26.790	-6.394,64	-13.430,86	0	-19.500	-4.300
-5.680	-5.580	0,00	-4.000,00	0	-4.680	-1.000
-1.200	-1.200	-1.200,00	0,00	0	0	-1.200
-572.105	-588.770	-541.598,99	-535.136,63	0	-419.505	-152.600

4 Kirkegård

- 40 Kirkegården
- 41 Kapel/begravelse, urnenedsættelser
- 42 Krematorium
- 43 Arbejde uden for egen kirkegård
- I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
-505.569	-481.938	-553.759,74	-515.210,57	197.186	-492.755	-210.000
-10.000	-11.000	-11.983,92	-9.851,88	0	0	-10.000
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-515.569	-492.938	-565.743,66	-525.062,45	197.186	-492.755	-220.000

Formål

5 Præstebolig mv.

- 50 Fælles formål
- 51 Præstebolig 1
- 52 Præstebolig 2
- 53 Præstebolig 3
- 54 Præstebolig 4
- 55 Præstebolig 5
- 56 Funktionærbolig
- 57 Skov og landbrug
- 58 Øvrige ejendomme

I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-332.040	-234.900	-233.821,23	-165.474,63	0	-154.040	-178.000
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
122.000	120.000	111.530,69	98.505,24	125.000	0	-3.000
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-210.040	-114.900	-122.290,54	-66.969,39	125.000	-154.040	-181.000

6 Administration og fællesudgifter

- 60 Fælles formål
- 61 Menighedsrådet/provstiudvalget
- 62 Personale, inkl. delt medarbejder
- 63 Bygning
- 64 Økonomi
- 65 Personregistrering - civil
- 66 Personregistrering - kirkelig
- 67 Efteruddannelse
- 68 Menighedsrådsvalg/provstiudvalgsvalg
- 69 Forsikringspræmie og stiftbidrag (PU)
- 98 Udlånt til andet sogn

I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
-12.900	-17.000	-20.947,19	-18.286,60	0	0	-12.900
-52.900	-65.200	-54.673,85	-64.533,56	0	-29.000	-23.900
-8.000	-9.000	-8.336,35	-10.976,64	0	0	-8.000
0	0	0,00	-3.750,00	0	0	0
-49.400	-48.500	-45.240,00	-51.753,64	0	0	-49.400
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-1.000	0	0,00	0,00	0	0	-1.000
-10.000	0	0,00	0,00	0	0	-10.000
-16.284	0	-12.693,68	-22.809,48	0	0	-16.284
0	0	0,00	0,00	0	0	0
-150.484	-139.700	-141.891,07	-172.109,92	0	-29.000	-121.484

7 Finansielle poster

- 70 Renter af stiftslån
- 71 Renter af realkredit og andre lån
- 72 Øvrige renteudgifter
- 73 Renteindt. af likvider (ex. kgd.)
- 74 Renteindt. af kirkekap.I (ex. gravkap.)
- 75 Kursgevinst/-tab
- 76 Momsregulering

I alt

Budget 2020	Budget 2019	Regnskab 2018	Regnskab 2017	-- Budget 2020 heraf --		
				indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrig drift
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	-312,83	-315,24	0	0	0
0	0	710,50	734,13	0	0	0
1.799	1.799	1.499,42	899,64	1.799	0	0
0	0	0,00	0,00	0	0	0
0	0	4.223,73	-19.737,00	0	0	0
1.799	1.799	6.120,82	-18.418,47	1.799	0	0

Formål

	Budget	Budget	Regnskab	Regnskab	-- Budget 2020 heraf --		
	2020	2019	2018	2017	indtægter	Udgifter, løn	udgifter, øvrige drift
8 Anlægsramme							
80 Kirkebygning	0	0	-50.000,00	-100.000,00	0	0	0
81 Sognegård	0	0	0,00	0,00	0	0	0
82 Kirkekontor (udenfor kirke og sognegård)	0	0	0,00	0,00	0	0	0
83 Kirkegård	0	0	-1.630,42	0,00	0	0	0
84 Krematorium	0	0	0,00	0,00	0	0	0
85 Præsteboliger	-3.757.050	0	-82.175,94	-56.440,00	0	0	-3.757.050
86 Funktionærboliger	0	0	0,00	0,00	0	0	0
87 Skov og landbrug	0	0	0,00	0,00	0	0	0
88 Øvrige ejendomme	0	0	0,00	0,00	0	0	0
90 Renteindtægt af anlægsopsparing	0	0	0,00	0,00	0	0	0
91 Salg af anlæg m.v.	0	0	0,00	0,00	0	0	0
92 Ligningsbeløb anlæg	3.757.050	0	30.000,00	150.000,00	3.757.050	0	0
93 5% tillægsbevilling anlæg	0	0	0,00	0,00	0	0	0
I alt	0	0	-103.806,36	-6.440,00	3.757.050	0	-3.757.050

Bygherr: Lysabild menighedsråd		OVERSLAG	
Projekt: Lysabild Præstegård - Holstenerladen			
Beregne JKC		prisniveau:	april - 2019
pos.	betegnelse	å kr.	i alt
0.00 TERRÆN / JORD & KLOAKERING			
	TERRÆN / JORD & KLOAK - I ALT		100.000,00
1.00 MURER			
	MURER - I ALT		650.000,00
2.00 TØMRER			
	TØMRER - I ALT		1.200.000,00
3.00 TÆKKER			
	TÆKKER I ALT		480.000,00
4.00 SMEDEARBEJDER			
	SMEDEARBEJDER I ALT		10.000,00
5.00 EL - INSTALLATØR			
	EL-INSTALLATØR I ALT		15.000,00
6.00 MALER			
	MALER I ALT		75.000,00
	HÅNDVÆRKERE I ALT		2.530.000,00
	- til uforudsigelige		202.400,00
	- I ALT - inkl. uforudsigelige		2.732.400,00
TEKNIKKERE			
	Arkitekt		273.240,00
	TEKNIKKER I ALT		273.240,00
SAMLET BYGGESUM			
	Håndværkere & teknikere		3.005.640,00
	Moms		751.410,00
	Samlet byggesum - inkl. moms		3.757.050,00
	kvm. pris - inkl. moms		20.199,19

*John Kronborg Christensen, arkitekt m.a.a.
Købingsmarkvej 40,
6430 Nordborg - Danmark*

*telefon / mobil: 74491660 / 29344901
CVR nr. 14211470
e-mail: johnkron@post7.tele.dk*

dato: 1. maj 2019

Vedr.

"Holstenerladen" ved Lysabild Præstegård

En redegørelse for ladens konstruktive baggrund, nuværende statiske tilstand samt overordnet istandsættelsesforslag og prisen derfor.

- om type – form og oprindelse.

Store og brede, treskibede lader kendes i Danmark fra Jylland og Fyn. Det er lader, hvis hovedkonstruktion består af to indvendige, rækker af høje stolper, der på de højtliggende remme over disse bærer et bjælkelag med spærfag. De to rækker højstolper afgrænser midterskibet, ladens største og højeste rum.

Sideskibe er påbygget som "udskud" med kortere stikbjælker tappet i siden på højstolperne og lejret på ydervæggens topremme. Taget over udskuddene – eller sideskibene – har altid selvstændige spærstykker eller lange skalke, der er forbundet med midterskibets hovedspærfag.

Den samme type bygninger er kendt i det nordtyske område, og bygningstypen har formodentlig derfor fået betegnelsen "holstenerlade" i det Sønderjylland og altså her på Als.

Der er dog en markant ting, som adskiller laden i Lysabild fra både de øvrige jyske og fynske samt de nordtyske lader. Laden i Lysabild har ikke selvstændige tagkonstruktioner over sideskibene. Her spænder spærfagene over hele bygningen.

Et andet konstruktivt træk ved laden i Lysabild, der på sin vis er identisk med de Holstenske lader er manglen af en gennemgående bjælke i gavlene. I gavlene er alle stolper gennemgående fra fodrem til toprem under de valmede gavle. I højde med bjælkerne lejret på ydervæggens topremme er blot løsholter. Dette træk er imidlertid også at finde i de ældre, mere almindelige bindingsværkshuse på den sydlige del af Als, hvor gavlbjælken er erstattet af en række løsholter.

Her ses det helt almindeligt, at f.eks. enlængede gårde med beboelsen i den ene ende og stald/lade i den anden har forskellige konstruktioner i de to gavle. I delen med beboelse er gavlen udført på almindelig vis med en gennemgående bjælke på samme niveau som bygningens bjælkelag, men i gavlen med lade/stald savnes bjælken og bindingsværket er udført som på holstenerladerne. Grunden er, at der netop i denne del af bygningerne ofte er udført en højremskonstruktion, hvor højremmene i gavlen bæres af de høje, gennemgående stolper.

Laden i Lysabild har således konstruktionsdetaljer fra kendte højremslader i Jylland, på Fyn og i det nordtyske område og den mere almindelige, ældre, Sydalsiske byggeskik.

Det skal heller ikke undlades at nævne, at laden antagelig næsten helt er bygget af genanvendt bindingsværkstømmer, der alt sammen synes at stamme fra en ældre, men næsten identisk bygningstype. Konstruktivt er laden bygget som en ny lade, altså uden megen hensyntagen til tømmerets tidli-

gere anvendelse. Således er f.eks. større tømmerdimensioner også blevet skåret mindre i dimension for at tilpasses denne bygning.

Skaderne og deres årsag

Med udgangspunkt i en konstruktiv analyse, der tager sit udgangspunkt i selve ladens hovedkonstruktion – højstolperne og højremmene, kan det udledes, at de mange skadeforekomster i laden alle hænger sammen og sammen er med til at gøre laden ustabil.

Højstolper, remme og bjælker

Den ellers meget stabile og kraftige højremskonstruktion er påvirket af skader på to områder.

Fodremmene

Generelt står konstruktionen dog rimeligt stabilt, men det højereliggende, lerstampede gulv i ladens midterskib (-rum) har skubbet fodremmene under højremmene udefter i næsten hele bygningens længde. Dertil kommer, at fordi fodremmene har været næsten dækket af det fugtige, lerstampede gulv, er der større eller begyndende rådskader at spore på disse, som især i ladens midterste fag er trykket noget sammen.

Bjælkelaget

De to højstolperækker bindes sammen af et bjælkelag lagt oven på højremmene. En tap i stolpernes top går gennem remmene og fortsætter op i undersiden af bjælkerne. Samlingen mellem bjælke, rem og stolpe er forstærket / støttet af korte, svungne knægte. Der er ingen yderligere tværafstivning i de enkelte fag, og konstruktionen er derfor forholdsvis svag. Det lerstampede gulvs påvirkning af fodremmene under stolperne – dels trykket udefter og dels begyndende råd og sætninger, har derfor bevirket at næsten alle tapsamlinger / fornaglinger mellem de afstivende knægte, bjælker og stolper er sprængte eller deformerede. Derved er hele hovedkonstruktionen blevet ustabil.

I modsætning til ydervæggene står begge rækker højstolper med højremme – trods sætninger i fodremmene, dog nogenlunde vandrette med kun minimale udsving.

Ydervæggene i vest og øst

Mod vest

Mod vest ses nogen sammensynkning af væggens midterste del, men ellers er siden nogenlunde intakt, selv om foretagne udskiftninger i fodrem kunne være gjort med større omhyggelighed. Syldstenene synes også helt at være ”forsvundet” under væggens midterste del, hvilket i nogen grad nok også skyldes det gennem tiden noget hævede terræn. Det skal også bemærkes, at sidens søndre hjørne er sunket og nu ligger over 20 cm lavere end i det nordre hjørne. Den samme situation kan iagttages i gavlen mod syd (se denne i det følgende).

Mod øst

Mod øst er sammensynkningen og ikke mindst udskridning mere udtalt. I næsten hele sidens udstrækning savnes fodremmen nu helt. Kun under fagene ved gavlene er endnu rester af fodremmen. Mod syd er denne blevet fornyet uden hensyntagen til hjørneforbindelsernes oprindelige konstruktion, og mod nord er remmens tilstand yderst dårlig. På grund af den manglende fodrem i væggens midterste del, er der kraftige udskridninger i væggens nedre del. I øvrigt er sidens søndre hjørne ”kun” sunket godt 5 cm i forhold til det nordre hjørne.

- ydervæggens samlede skadepåvirkninger på de indre konstruktioner

Overordnet set har de sammensunkne ydervægge dog betyder en ekstraordinær belastning af bjælkelaget over højremmene, der jo nu må bære spærene og dermed hele tagkonstruktionen. Normalt ville ydervæggene være med til at bære taget, og havde spærene over sideskibene været selvstændige spær, var disse blot ”fulgt med” ved ydervæggens sætninger uden at give væsentlige andre skader.

Nu har belastningerne af spær og ikke mindst bjælkelaget dog været ekstraordinært stort, hvilket har bevirket nedbøjninger og visse steder direkte brud på bjælkelaget. På siden mod øst, der er har de største sætnings- og rådskader, har belastningen af stikbjælker og tagfod ydermere været så stor, at konstruktionen er brudt sammen og repareret med tilfældige lasker.

Gavlen mod nord

Fodremmen findes her, men er konstruktivt så skadet, at den må betegnes som nærmest ikke eksisterende. Sammensynkninger i gavlen har medført, at de indvendige samlinger mellem højremme og stolperne i gavlen ikke længere hænger sammen og at konstruktionen er skredet helt fra hinanden, hvorved gavlen som helhed er blevet meget skæv og ustabil.

Gavlen mod syd

Port gavlen mod syd har på grund af den høje, gennemgående port sat sig på to områder. Fagene på begge sider af porten har sat sig / er uafhængigt af hinanden "væltet" mod vest.

- vestre del

Vest for porten synes portstolpen i øst at stå nogenlunde på oprindelig plads og altså på niveau med den vestre højstolperække.

Fodremmen og syldstenen er dog sunket lidt over 20 cm mod vest, hvilket også kan konstateres på siden i vest. Fodremmen er den oprindelige, men kraftigt skadet.

- østre del

Øst for porten er der i senere tid foretaget reparationer og delvis opretninger. Bl.a. er der udskiftet bindingsværk og dele af fodremmen. Fagene har dog stadig mod vest på godt 15 cm, så mens sætningen i det østre hjørne er minimal (- ca. 5 cm - se også beskrivelse af siden mod øst), har sætningen mod vest medført brud på forbindelserne til den østre højstolperække. Ved de udførte reparationer i facadens tømmer er forbindelsen til højstolperækkens toprem og fyldtømmer sket med uheldig anvendelse af sømbeslag.

Dokumentation

Ovenstående beskrivelser vil blive fulgt op med tegninger m.m. og en nærmere beskrivelse af de enkelte forhold og detaljer i en endelig rapport under udarbejdelse til Slots- og Kulturstyrelsen.

Konklusion – overordnet istandsættelsesforslag

Generelle skadeområder, der har indflydelse på ladens fremtidige bevaring:

- hævet terræn omkring bygning
- større sætninger i fundamenter (syldsten) og dermed i vægge
- manglende eller rådskadede fodremme
- skader på bindingsværk
- knækkede eller på anden måde skadede bjælker
- sprængte tapsamlinger i afstivende konstruktioner
- nedslidt stråtag

Anbefalede handlinger:

Terræn

- afretning / afskrabning af terræn omkring bygningen samt etablering af passende pigstensfortov med fald og omfangsdræn.

Sokler og gulve

- opretning / omsætning af syldsten / etablering af nye fundamenter.

- udgravning af gulve / fjernelse af lerstampet gulv.
- etablering af nye gulve med belægnings sten.

Bindingsværksydervægge

- nedtagning, reparation og genopsætning i nødvendigt omfang. Herunder fornyelse af fodremme

Tagværk

- nedtagning, reparation samt genopsætning af spærfag

Højstolpekonstruktion

- fornyelse af fodremme
- reparation og opretning samt forstærkning af samlinger
- reparation af topremme
- reparation af bjælkelag
- reparation af stikbjælker m.m. over sidefag

Der synes ikke umiddelbart at være mulighed for en enkel eller partiel reparation af laden, om et holdbart og acceptabelt resultat skal nås. Alle skade hænger mere eller mindre sammen eller er opstået som følge af skader på tilstødende dele. For at forhindre et muligt eskalerende skadeomfang, er man nødsaget til at se skaderne under et og udbedre dem alle i sammenhæng.

At udføre delreparationer vil antageligt være næsten lige så omkostningskrævende som en samlet, gennemgribende reparation, da dette arbejde vil være meget komplekst at udføre, fordi konstruktionerne p.g.a. sætninger o.l. ikke vil kunne lade sig udføre på rette vis. Resultat vil desuden have en begrænset levetid og må alligevel på et tidspunkt erstattes af nye reparationer.

Det må derfor anbefales at gennemføre en gennemgribende og dermed korrekt reparation af ladens konstruktive dele. Og med en sådan gennemførelse, der også vil omfatte en fornyelse af gulvarealerne med mere anvendelige overflader, vil laden også kunne udnyttes fremover med langt større tilfredshed.

Økonomi

Ifølge det estimerede budget i den udarbejdede Handlingsplan skulle omkostninger på en renovering af laden beløbe sig til ca. 1.690.000, - kr. + moms og teknikkerhonorar (i alt ca. 2.350.000, - kr.)

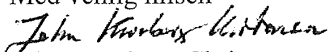
Efter at have gennemgået laden nøjere og bl.a. registreret omfanget af og årsagen til de faktiske skader, må jeg desværre konstatere, at ovennævnte beløb langt fra vil slå til. Nogle af arbejderne er dels anslået alt for lavt eller vil i princippet kun være "lappeløsninger" med ringe holdbarhed. Andre og mere omfattende arbejder er kalkuleret helt uden samlet overblik og tager i tilstrækkelig grad slet ikke højde for sammenhængen mellem bygningsdelene, hvorfor beløbene slet ikke vil slå til.

Efter nu at have drøftet muligheder og metoder med sagkyndige kolleger og håndværkere, er jeg nået frem til en overslagspris på omkring 3.700.000, - kr. - inkl. moms og teknikkerhonorar. Altså et del dyrere end først antaget. Prisen svarer til en kvadratmeterpris på i alt ca. 20.000, - kr., hvilket ikke er unormalt i dag.

Det er en høj pris, som jeg dog i første omgang og i dette overslag ikke uden videre kan minimere, da den er baseret på fagfolks oplysninger. Jeg vil dog mene, at mindre måske kan gøre det, men an-

befaler dog at holde fast ved dette beløb som udgangspunkt. En egentlig tilbudsindhentning i efteråret må da vise, om der skulle være noget at spare – eller måske undlade.

Med venlig hilsen

John Kronborg Christensen